

COMUNICAREA TELEVIZUALĂ DE MEDIERE

DOI: <https://doi.org/10.52603/arta.2022.31-2.19>

Rezumat

Comunicarea televizuală de mediere

Demersul de socializare al mass-mediei include o paletă variată de activități jurnalistice, printre care și medierea jurnalistică, care este un proces voluntar ce asigură formarea cadrelor flexibile de expunere și de dezbateră a problemelor și conflictelor sociale. Acest gen de activitate mediatică cel mai des se realizează prin intermediul jurnalismului televizual.

Scopul cercetării realizate în cadrul acestui studiu rezidă în conceptualizarea comunicării televizuale de mediere și în proiectarea profilului identitar al acesteia în contextul mediatic contemporan. În vederea îndeplinirii acestui deziderat, efortul investigativ a fost orientat să explice esența activității jurnalistice de mediere, în general, și a comunicării televizuale de mediere, în particular, precum și specificitatea acesteia prin descrierea principalelor însemne, caracteristici, misiuni etc. Studiul de caz a fost realizat în baza emisiunilor *Vorbește Moldova* și *Время правды* (*Țimpul adevărului*) de la postul de televiziune *Prime*.

Cuvinte-cheie: mediere jurnalistică, comunicare televizuală de mediere, canal TV, talk-show, situații de conflict, funcție, misiune, dialog social.

Summary

Telesual mediating communication

The mass media's socialization discourse includes a varied range of journalistic activities, including journalistic mediation. Journalistic mediation is a voluntary process that ensures the formation of flexible frameworks for exposing and debating social problems and conflicts. This type of media activity is most often carried out through television journalism.

The purpose of the research carried out in this study resides in the conceptualization of the telesual mediating communication and in projection of its identity profile in the contemporary media context. In order to achieve this prerequisite, the investigative effort has been oriented to explain the essence of mediating journalistic activity, in general, and the television mediating communication in particular, as well as its peculiarity by describing the main signs, characteristics, missions, etc. The case study was based on the talk-shows *Vorbește Moldova* and *Время правды* (*Țimpul adevărului*) from the *Prime* TV channel.

Keywords: journalistic mediation, telesual mediating communication, TV channel, talk-show, conflict situations, function, mission, social dialogue.

Demersul de socializare al mass-mediei include o paletă foarte variată de activități jurnalistice, menite să asigure construirea socială a realității și să identifice locul și rolul diferitor categorii de indivizi sociali în procesele și fenomenele contemporane. Printre acestea, un rol aparte îi revine activității de mediere jurnalistică, care se manifestă drept un proces voluntar ce asigură formarea cadrelor flexibile de expunere și de dezbateră a problemelor și conflictelor interpersonale, de grup sau sociale. În presa tipărită, genul respectiv de activitate mediatică se realizează cu ajutorul unor materiale, de regulă, analitice, înserate în rubrici sau pagini specializate pe domeniu social, iar în jurnalismul televizual — prin intermediul unor emisiuni de dezbateri, sub formă de

talk-show-uri. Potențialul unor astfel de produse jurnalistice integrale este suficient pentru a iniția medierea socială a conflictelor și a oferi actanților, dar și unor forțe terțe, posibilitatea de a se implica constructiv în analiza acestora.

Medierea jurnalistică, ca model al comunicării publice, este orientată să faciliteze comunicarea între părțile implicate în conflict, să le ajute să-și construiască un cadru relațional și acțional adecvat în vederea identificării soluțiilor viabile pentru fiecare caz mediatizat în parte. Și, în pofida faptului că mass-media nu dispune de prerogativele instrumentelor judiciare de mediere a conflictelor, reușita acțiunii de mediere jurnalistică a instituțiilor de presă rezidă în proiectarea mediatică a unor contexte comunicaționale care ar permite

dezbaterea conflictului din diferite perspective și ar contribui la atingerea de către părțile aflate în conflict a unui consens cu efecte concrete.

Comunicarea televizuală de mediere, realizată în cadrul talk-show-urilor, este un fenomen relativ nou pe piața serviciilor mediatice din Republica Moldova. În prezent, în jurnalismul televizual autohton, există două emisiuni care întrunesc toate însemnele unei emisiuni specializate în mediere. Este vorba de talk-show-urile *Vorbește Moldova* și **Время Правды** (*Timpul adevărului*) de la postul de televiziune *Prime*.

Vorbește Moldova este primul talk-show din Republica Moldova cu oameni reali și întâmplări adevărate, care a început să fie difuzat la 13 octombrie 2017 de postul de televiziune *Prime*. El apare de patru ori pe săptămână, de luni până joi, la ora 20:00, și este moderat de prezentatoarea Natalia Cheptene. Iată cum este descris conceptul emisiunii: „Eroii noștri vin în platoul emisiunii să-și împărtășească istoriile personale, care nu lăsa pe nimeni indiferent. Oricine își poate spune părerea: rude și martori oculari, susținători și oponenți, funcționari și experți, celebrități și jurnaliști, chiar și spectatorii prezenți în platou. Discutând cazuri particulare, vorbim despre lucruri care îi afectează pe toți” [11].

Emisiunea are pagină de facebook și canal de Youtube, unde sunt stocate toate edițiile emisiunii. Numărul de vizualizări diferă de la o ediție la alta, variind între câteva zeci de mii și un milion. Cele mai de top ediții au înregistrat chiar mai mult de un milion de vizualizări. Printre acestea se numără: *Copil legat de mamă* [1], din 27.05.2019, care a înregistrat 1,2 milioane de vizualizări, 1221 de comentarii și 6,6 mii de aprecieri; *Ea nu merită să fie mamă?!* [2], din 28.03.2019, care a înregistrat 1,2 milioane de vizualizări, 1432 de comentarii și 7,2 mii de aprecieri; *Mi-a fugit nevasta de acasă* [6], din 10.06.2019, care a înregistrat 1,1 milioane de vizualizări, 772 comentarii și 4,6 mii de aprecieri. Observăm că cele mai înalte audiențe au înregistrat edițiile în anul 2019, când a fost declarată starea de urgență în sănătate publică, ca urmare a pandemiei de Covid-19. Starea de urgență în sănătate publică a impus restricții asupra tuturor activităților publice și a condiționat autoizolarea în masă a indivizilor sociali, iar ca rezultat, aceștia au început să petreacă mai mult timp în fața televizoarelor, dând preferință emisiunilor de divertisment și celor de socializare (în ultima categorie se încadrează și emisiunile de mediere).

La polul opus se află edițiile care au reușit să acumuleze doar câteva zeci de mii de vizualizări, așa precum: *Un bărbat din Palanca a murit în condiții dubioase. De ce rudele cred că el a fost omorât?* [9], din 07.04.2021, care a înregistrat 19,729 mii de vizualizări, 8 comentarii și 139 de aprecieri; *Ferma groazei* [3], din 13.11.2017, care a înregistrat 19 mii de vizualizări, 0 comentarii și 52 de aprecieri; *Foștii iubiți ai unei femei s-au întâlnit în platoul emisiunii. Ce veste le-a dat ea?* [4], din 13.07.2021, care a înregistrat 19 987 de vizualizări, 8 comentarii și 106 aprecieri; *Frumusețe musculoasă* [5], din 29.01.2018, care a înregistrat 19 993 de vizualizări, 10 comentarii și 41 de aprecieri. În opinia noastră, interesul relativ redus față de anumite ediții poate fi explicat prin faptul că unele dintre acestea au fost difuzate înainte sau după pandemie, când populația petrecea mai puțin timp acasă, în special, în fața micilor ecrane, întrucât avea acces și era antrenată în diferite activități publice. Totodată, numărul mic de vizualizări poate fi explicat și prin faptul că în cadrul acestor ediții au fost abordate teme mai puțin actuale, „răsuflate”, care au invadat spațiul informațional și au generat suprasaturația acestuia; titlurile neinspirate, precum și promo-urile modeste, de asemenea, au contribuit la poziționarea acestor ediții la sfârșitul clasamentului.

Pagina de facebook [10] a emisiunii *Vorbește Moldova* păstrează întru totul stilul, cromatică și designul conceptual al emisiunii. Pe interfața acesteia pot fi găsite următoarele informații:

- descrierea succintă a emisiunii;
- adresa electronică a emisiunii: <https://www.vorbeste.md/>;
- numărul de telefon al redacției: 0607 57 573;
- adresa electronică pentru a trimite mesaje: vorbestemoldova@prime.md;
- canalul de Youtube: [Vorbește Moldova](#);
- pagina de instagram: [vorbeste.moldova](#);
- identificarea domeniului: emisiuni sau serial TV.

Fluxul (feed-ul) de pe pagina de facebook a emisiunii *Vorbește Moldova* include: materiale promoționale, foto ale protagoniștilor, capturi de ecran din diferite ediții și link-uri active care fac conexiune cu contul de Youtube. La 20.09.2022, această pagină de facebook era urmărită de 151.199 de persoane și apreciază de 80.695 de persoane.

Время Правды (*Timpul adevărului*) este o altă emisiune orientată să investigheze și să me-

dieze situațiile de conflict, prima ediție a căreia a fost difuzată la 6 septembrie 2021, pe postul de televiziune *Prime*. Ea apare de patru ori pe săptămâna, de luni până joi, la ora 19:00 și este moderată de jurnalista Ludmila Muntean. Emisiunea se autodefiniște prin următorul generic: „Investigații, interviuri exclusive, expertize, teste ADN și Detectorul de minciuni. Toate acestea ne vor apropia de adevăr!” [16].

Pe site-ul *Prime TV*, emisiunea **Время Правды** (*Timpul adevărului*) este prezentată în felul următor: „Primul în Moldova talk show de limbă rusă despre problemele cu adevărat importante ale cetățenilor noștri. Noi nu doar discutăm despre oameni sau evenimente. Pentru noi contează rezultatul! Investigații jurnalistice, detalii exclusive ale cazurilor importante, examinări, teste ADN și teste la detectorul de minciuni — toate acestea ne ajută să ne apropiem și să descoperim adevărul. În studioul **Время Правды** (*Timpul adevărului*), analizăm în detaliu problemele cu care s-au confruntat eroii noștri. Apoi, împreună cu reporterii emisiunii și cu experții invitați, încercăm să găsim posibilități de a ajuta oamenii necăjiți, disperăți, care au nimerit în impas sau se află la răscruce de drumuri. De asemenea, pentru noi este foarte important să-i punem la lucru pe funcționari și pe oamenii legii!” [16].

Emisiunea are pagină de facebook și canal de Youtube, unde sunt stocate toate edițiile emisiunii. Numărul de vizualizări diferă de la o ediție la alta, cel mai mic fiind de câteva sute, iar cel mai mare — de câteva zeci de mii. Printre edițiile de top se numără: Тайна смерти Татьяны из Марамоновки (*Misterul morții Tatianeii din Maramonovka*) [20], din 31.05.2022, care a înregistrat 21 345 de vizualizări, 11 comentarii și 160 de aprecieri; Сын выгнал меня из дома (*Feciorul m-a alungat din casă*) [19], din 31.05.2022, care a înregistrat 15 473 de vizualizări, 7 comentarii și 102 aprecieri; Ферма страсти (*Ferma patimilor*) [21], din 22.11.2021, care a înregistrat 19 579 de vizualizări, 24 de comentarii și 83 de aprecieri.

La polul opus al clasamentului se situează edițiile care au fost vizualizate de mai puțin de 1000 de telespectatori: Костер на пятом этаже (*Rugul de la etajul al cincilea*) [17], din 11.04.2022, care a înregistrat 876 de vizualizări, 0 comentarii și 7 aprecieri; Война в Украине (*Războiul din Ucraina*) [14], din 07.03.2022, care a înregistrat 991 de vizualizări, 4 comentarii și 13 aprecieri. Specificăm că edițiile care au sub 1000 de vizu-

alizări sunt mai degrabă o excepție decât o normă, pentru că cele mai multe ediții înregistrează câteva mii de vizualizări, cum ar fi, de exemplu, următoarele: Верните моих детей (*Dați-mi copii înapoi*) [13], din 15.11.2021, care a înregistrat 3 371 de vizualizări, 1 comentariu și 17 aprecieri; Меня выкинули на улицу (*M-au aruncat în stradă*) [18], din 16.11.2021, care a înregistrat 2 153 de vizualizări, 1 comentariu și 9 aprecieri; Бывшая украла мою дочь (*Fosta soție mi-a furat fiica*) [12], din 16.05.2022, care a înregistrat 5 757 de vizualizări, 22 de comentarii și 44 de aprecieri.

Sub aspectul stilului, cromaticii și a design-ului, pagina de facebook [15] a emisiunii **Время Правды** (*Timpul adevărului*) păstrează ținuta conceptuală a formatului TV. Pe interfața acesteia pot fi găsite următoarele informații:

- descrierea succintă a emisiunii;
- numărul de telefon al redacției 0607 57 573;
- identificarea domeniului: emisiuni sau serial TV.

Ca și în cazul emisiunii *Vorbește Moldova*, fluxul (feed-ul) de pe pagina de facebook a emisiunii **Время Правды** (*Timpul adevărului*) include: materiale promoționale, foto ale protagoniștilor, capturi de ecran din diferite ediții și link-uri active care fac conexiune cu contul de Youtube. La 20.09.2022, această pagină de facebook era urmărită de 1.631 de persoane și apreciată de 1.011 persoane.

Analiza comparativă a emisiunilor *Vorbește Moldova* și **Время Правды** (*Timpul adevărului*) demonstrează că între aceste două emisiuni există atât similitudini, cât și disimilitudini. Cele mai semnificative disimilitudini au fost identificate în procesul analizei cantitative, ele fiind legate prioritar de:

- limba în care sunt realizate emisiunile: emisiunea *Vorbește Moldova* este realizată în limba română, iar **Время Правды** (*Timpul adevărului*) — în limba rusă;
- audiență: audiența emisiunii *Vorbește Moldova* variază între câteva zeci de mii și 1,2 milioane, iar cea a emisiunii **Время Правды** (*Timpul adevărului*) — între câteva sute și câteva zeci de mii. Audiența medie a primei emisiuni este de circa 60 de ori mai mare decât audiența celei de-a doua emisiuni.
- prezența în spațiul virtual: emisiunea *Vorbește Moldova* are pagină de facebook și de instagram, pe când **Время Правды** (*Timpul adevărului*) — doar pagină de facebook.

— complexitatea informațională a paginii de facebook: pagina de facebook a emisiunii *Vorbește Moldova* include șapte elemente: descrierea succintă a emisiunii, adresa electronică a emisiunii, numărul de telefon al redacției, adresa electronică pentru mesaje, canalul de Youtube, pagina de instagram, domeniul, pe când cea a emisiunii **Время Правды** (*Timpul adevărului*) doar trei elemente: descrierea succintă a emisiunii, numărul de telefon al redacției, domeniul.

Observăm că aceste disimilitudini accentuează profilul identitar al fiecărei emisiuni analizate și condiționează poziționarea foarte diferită a acestora pe piața mediatică autohtonă.

Cercetarea a scos în evidență, de rând cu diferențele enunțate anterior, și un șir de similitudini existente între aceste două emisiuni. Similitudinile sunt determinate de faptul că ambele emisiuni au:

- 1) același diapazon tematic, care este de natură socială;
- 2) același obiect de reflectare, și anume situațiile de conflict, dramele și tragediile umane;
- 3) același scop, or, ambele abordează subiectele în vederea medierii lor;
- 4) același masiv informațional potențial care se limitează la realitatea autohtonă;
- 5) același format de talk-show;
- 6) același concept, ca retorică și design.

Printre similitudini, de asemenea, se numără și indicatorii definiți de faptul că ambele emisiuni apar la același post TV — *Prime*, au același cont de Youtube, sunt difuzate în prime-time și au pagină de facebook.

Analiza calitativă a acestor două emisiuni a demonstrat similitudini și la nivelul designului/cromaticii, stilului și strategiilor de comunicare adoptate de moderator.

Designul ambelor emisiuni este realizat în aceeași cheie și folosește prioritar culorile care simbolizează fie foc, pasiune și insistență, fi agresiune, răutate și violență, fie anxietate, durere și regrete, adică culorile care stimulează oamenii să ia decizii în mod rapid, pe bază de emoții. De exemplu, culoarea roșie, intens prezentă în platoul emisiunii *Vorbește Moldova* „naște sentimente extreme și poate mări presiunea sângelui și ritmul respirației” [7], iar cea albastră, cu nuanțe de gri spre negru, care prevalează în platoul **Время Правды** (*Timpul adevărului*) este asociată anxie-

tății, singurătății, răului și inspiră disperare, jale și tragism.

Stilul pe care îl adoptă ambele emisiuni este foarte asemănător; el este caracterizat de un accentuat vampirism emoțional, ce are la bază doi termeni de referință: tragismul și fatalitatea. Contextul de dezbateră, creat în platou, este amplificat emoțional de confruntarea reală a ideilor și opiniilor împărtășite de participanții la emisiune, or, pozițiile pe care se situează aceștia sunt foarte diferite. „Tot ceea ce contează este ca invitații să pună în discuție informații, idei, păreri, atitudini în contradictoriu, potrivit demersului argumentativ prin rolurile și relațiile stabilite între participanți, dar și prin crearea evenimentului comunicativ.” [8, p. 45]. Sentimentele trăite de persoanele din platou, precum și de telespectatori sunt intensificate de vocea gravă a reporterului și de fundalul muzical alert.

Strategiile de comunicare, adoptate de moderatoarele Natalia Cheptene de la *Vorbește Moldova* și Ludmila Muntean de la **Время Правды** (*Timpul adevărului*), au drept obiectiv crearea în dezbateră a unui spațiu de dialog corect, echilibrat și eficient. Medierea realizată în cadrul ambelor emisiuni are la bază comunicarea subordonată canoanelor etice, care se axează pe imparțialitatea și neutralitatea prezentatoarelor. Analiza calitativă a discursurilor și intervențiilor moderatoarelor a certificat că ambele jurnaliste respectă principiile deontologice. Intervențiile verbale ale acestora în procesul comunicării interpersonale nu conțin indicii de acord sau dezacord, iar acțiunile comportamentale ale lor sunt echilibrate, echidistante și imparțiale atât în raport cu părțile implicate în conflict, cât și cu analiștii și experții din platou. Neutralitatea moderatoarelor este unul dintre factorii care conferă credibilitate acestor emisiuni, fapt demonstrat de rating-urile ambelor.

Așadar, emisiunile realizate în vederea medierii conflictelor sunt regizate astfel încât să genereze schimbul de opinii între actanți, din care să reiasă soluțiile optime pentru cazul luat în dezbateră. Soluțiile apar, de regulă, în direct, dat fiind faptul că cea mai des utilizată formă de expresie a comunicării televizuale de mediere sunt talk-show-urile. Acest lucru, în mare măsură, se datorează moderatorilor care reușesc să creeze în platou o atmosferă constructivă și să faciliteze inițierea dialogului între părți.

Specificitatea comunicării televizuale de mediere rezidă în caracterul ei social, orientat să adu-

că pe agenda publică problemele cu care se confruntă sau cu care trăiesc oamenii de rând și să le dezbătă în vederea creării consensurilor pe marginea acestora. Totodată, specificitatea acestora rezidă și în caracterul ei emotiv care are menirea să sensibilizeze telespectatorii și să le ofere posibilitatea de a trăi senzații noi și/sau de a retrăi anumite sentimente cu o încărcătură emoțională sporită. Grație faptului că îmbină armonios utilitatea cu spectacolul, emisiunile televizuale specializate în mediere au reușit să atragă atenția miilor de telespectatori și, în timp record, să-i transforme în publicul lor țintă. Succesul fulminant al emisiunilor respective este demonstrat de audiențele mari pe care acestea le înregistrează și care depășesc cu mult audiențele oricărei alte emisiuni de dezbatere din jurnalismul de televiziune autohton. În pofida faptului că nu este încă omniprezentă în spațiul informațional al Republicii Moldova, comunicarea televizuală de mediere, ca activitate jurnalistică cu identitate proprie, deține un profilul mediatic foarte clar, ce denotă perspective reale de dezvoltare în contextul mediatic contemporan.

Referințe bibliografice

1. Copil legat de mamă. Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=Est2-gwuVZ4> (vizitat 19.09.2022).
2. Ea nu merită să fie mamă?! Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=l7axMg-V9Fwk> (vizitat 19.09.2022).
3. Ferma groazei. Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=MB3Pw2Ku4HI> (vizitat 19.09.2022).
4. Foștii iubiți ai unei femei s-au întâlnit în plătoul emisiunii. Ce veste le-a dat ea? Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=c-Soa9e7YTHo&t=1s> (vizitat 19.09.2022).
5. Frumusețe musculoasă. Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=NTpccsqfTH1k> (vizitat 19.09.2022).
6. Mi-a fugit nevasta de acasă. Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=eVlyb4m-KmYc&t=168s> (vizitat 19.09.2022).
7. Semnificația și simbolistica culorilor, august 2017. Disponibil: <https://www.platinumoptic.ro/semnificatia-si-simbolistica-culorilor/> (vizitat 24.09.2022).
8. Teodorescu Ana-Maria. Aspecte etice ale strategiilor de comunicare în talk-show. Un studiu de caz: „Nașul”, B1 TV. În: Revista de studii media / nr. 3, iunie 2014, pp. 43-58.
9. Un bărbat din Palanca a murit în condiții dubioase. De ce rudele cred că el a fost omorât? Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=PdQHTAE253I> (vizitat 19.09.2022).
10. Vorbește Moldova, pagină de facebook. Disponibil: <https://www.facebook.com/vorbestemoldova/> (vizitat 19.09.2022).
11. Vorbește Moldova, site Prime TV. Disponibil: <https://prime.md/ro/emisiune/vorbeste-moldova-63366.html> (vizitat 31.08.2022).
12. Бывшая украла мою дочь / Byvshaja ukrala moju doch. Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=bXVii8arKic> (vizitat 20.09.2022).
13. Верните моих детей / Vernite moih detej. Disponibil: https://www.youtube.com/watch?v=m1a4MPB0_P0&list=PLa2BTUldRdy_NR_XpbnDfYjqWeiUQ5MEi (vizitat 20.09.2022).
14. Война в Украине / Voina v Ukraine. Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=w-zUvI7dXqTw> (vizitat 20.09.2022).
15. Время Правды / Vreemea pravdy, pagină de facebook. Disponibil: <https://www.facebook.com/vreemea.pravdy/> (vizitat 20.09.2022).
16. Время Правды / Vreemea pravdy, site Prime TV. Disponibil: <https://prime.md/ro/vremya-pravdy-120109.html> (vizitat 02.09.2022).
17. Костер на пятом этаже / Kostior na pjiatom jetazhe. Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=SvNkIeOr29o> (vizitat 20.09.2022).
18. Меня выкинули на улицу / Menja vykinuli na ulicu. Disponibil: https://www.youtube.com/watch?v=cTRv5pNi5cM&list=PLa2BTUldRdy_NR_XpbnDfYjqWeiUQ5MEi&index=2 (vizitat 20.09.2022).
19. Сын выгнал меня из дома / Sym vygnal menja iz doma. Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=wn81-M62gEc> (vizitat 20.09.2022).
20. Тайна смерти Татьяны из Марамоновки / Tajna smerti Tatiany iz Maramonovki. Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=VHju7FiTPNc> (vizitat 20.09.2022).
21. Ферма страсти / Ferma strasti. Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=M3B-M11eUGA> (vizitat 20.09.2022).